

M

Kertomus Polvijärven pitäjän Solan kylän Suovaaran kivi-
kautisen asuinpaikan kaivauksesta v. 1960.

KM Esihist. os. Luettelo 15124
Valokuva

Asuinpaikka sijaitsee Polvijärven pitäjän Solan kylässä Suovaara- nimisen luoteis-kaakko suunnassa kulkevan harjun länsi-rinteellä Solan kansakoulusta n.1,5 km:n päässä linnuntietä koilliseen. Maan omistaa mv. Jaakko Karhinen (os. Joensuu, Sola).

Asuinpaikan ensimmäisistä löydöistä samoin kuin allekirjoittaneen asuinpaikalla v:n 1959 lopulla suorittamista tutkimuksista (tarkastuskäynti) on tehty selkoa aikaisemmassa tarkastuskertomuksessa (ks. KM esihist. os:n top. arkisto T. Björkmannin kertomusta Polvijärven pitäjän Solan kylän Suovaaran kivi-kautisen asuinpaikan tarkastuksesta).

Koko Suovaara on tiheähköä mänty-leppä-kataja sekämetsää kasvavaa aluetta kuten kaivauspaikkaa ja sen ympäristöä esittävät valokuvatkin osoittavat. Maaperä on etenkin harjun laella kivistä, ja Suovaara päättyy luoteessa jyrkähköön kalliomuodostumaan.

Itse asuinpaikka on ikäänkuin harjun rinteeseen vartavasten hienosta hiekasta pengerretty hieman suohon päin viettävä terassi. Keskiosa tästä asuinpaikkaterassista (n. 1/3 koko alueesta) on kuitenkin hiekkaa otettaessa hävinnyt. Kaivauksesta muodostuikin näin ollen hiekkakuopan ympärillä olevan jäljelle jääneen terassin osan käsittävä pelastuskaivaus.

Kaivaus

Asuinpaikan kaivauksen suoritti 7.6.-13.6. 1960 välisenä aikana Pohjois-Karjalan Museon hoitaja T. Björkman. Aluetta ei enätetty tällöin täydellisesti tutkia, vaan hiekkakuopan oikealle

puolelle jäävä osa, jonka koekuopista tavattiin keramiikkaa, jäi tulevien kaivausten kohteeksi. Kaivaus suoritettiin yhteensä seitsemänä toisiinsa liittyvänä osa-alueena seuraavassa järjestyksessä:

1. Kaivaus aloitettiin ruuduista I - IV:J ja laajennettiin käsittämään alue § - VII:C - J laajuudeltaan yhteensä 48 m^2 . Kulttuurimaan keskimääräinen vahvuus oli n. 65 - 70 cm vaihdellen kuitenkin niin, että se ohuimmillaan saattoi olla n. 30 - 40 cm. Näitä lukuja noudatteli tämä kerros myös muilla kaivetuilla osa-alueilla. Löytöjä pääasiassa keramiikkaa tuli runsaimmin lähinnä hiekkakuoppaa olevalta alueelta V - VII:C - J. Muutamia yksittäisiä savastianpaloja tavattiin edelleen ruuduista I:I, II:F;G, III:C,F,G,J, IV:C,E. Erittäin jyrkkä raja näkyikin muodostuvan ruutujen IV:C-J ja V:C-J taitteeseen juuri keramiikkaan nähden. Muista löydöistä mainittakoon piit (poikkiteräinen nuolenkärki? ruudusta II:D ja kaavin ruudusta II:E) ja kvartsit (kaapimet ruuduista II:D ja III:F, poikkiteräinen nuolenkärki? ruudusta II:G). Tällä alueella, samoin kuin muillakin, esiintyi melko runsaasti vuolukiven palasia. Mainittua kivilajia tavataankin kallioperässä eri puolilla Polvijärven pitäjää. Kaivauspaikan lähellä (n. 2 km) Repovaara-nimisellä kalliolla tapasin sitä melko runsaasti (ks. valok. n:o 40). Polvijärven Sotkumasta on myös tavattu samasta kivilajista valmistettu ristinuija. Ruudusta V:C avattiin koeoja 1-5:½G ($2,5 \text{ m}^2$). Ruutua 3:½G lukuun ottamatta, josta saatiin 2 palaa keramiikkaa, eli alue löydötön. Tavattiin miltei vierekkäin 2 iskukiveä?, Ruutujen II-III:D-E alueelta paljastui suurimman osan näistä ruuduista käsittävä likamaa-alue.

2. Ruudusta I:E avattiin koeoja 1-5:½G ($2,5 \text{ m}^2$). Ruutua lukuun ottamatta, josta saatiin 2 palaa keramiikkaa, oli alue löydötön.

3. Kaivausta laajennettiin edelleen suohon päin alueelle II-V:b-B (16 m^2). Runsaimmin keramiikkalöytöjä tehtiin jälleen lä-

hinnä hiekkakuoppaa olevista ruuduista III-V:B ja IV-V:A. Yksittäisiä p^ol^osia nousi ruuduista II:A, III:a, V:a, IV:b. Ruutujen IV:A ja IV:a rajalta tavattiin pieni muutaman kymmenen neliösentin suuruinen punamultaesiintymä.

4. Edellisestä alueesta kohti suota avattiin koeojat $\frac{1}{2}$ II:c-d (1 m^2) ja $\frac{1}{2}$ V:c-e ($1,5 \text{ m}^2$), jotka olivat täysin löydöttömiä. Ruudun I:a alueelta tavattiin vain pieni siru keramiikkaa ja pieni hiotun kiviesineen kappale.

5. Ruutujen VIII-X:H-J käsittämä alue oli (8 m^2), seuraavana kaivauskohteena. Keramiikkaa saatiin etenkin ruuduista VIII-X:J ja X:I.

6. Tuleksiltaan mielenkiintoisimmaksi muodostui alue VI-XII:K-L (14 m^2). Ruudusta IX:K löydettiin näet kuparirengas ja sen tasta sekä ylä- että alapuolelta keramiikkaa. Saviastianpaloja kertyi myös kohtalaisesti ruuduista VI:K-L, IX:L, X-XI:K, niukemmin taas ruuduista VII:K ja X-XI:L. Ruuduista VII:K ja IX:L löydettiin kummatakin kvartsikaavin?

7. Koeoja $\frac{1}{2}$ XII:M-O ($1,5 \text{ m}^2$) oli täysin löydötön.

Keramiikka kuuluu kampakeramiikan tyylikauteen

Korkeuspunnituksia samoin kuin kaivausalueen pintaprofiileja ei näiden kaivausten yhteydessä ennätetty suorittaa, vaan jäivät ne tulevien kaivausten yhteydessä tehtäviksi.

Joensuussa 15.2. 1961

Tuomas Björkman
Tuomas Björkman

Valokuvia:

- N:o 1-5. Hiekkakuopasta käsin valokuvattu panoraamasarja. Kuvassa näkyy kuopan itäreuna (vasemmalla) ja esittain kaivausalueen profiilia.
- " 6-13. Panorraamasarja asuinpaikkaterassista. Valokuvattu asuinpaikan yläpuolelta (koillisesta) suolle päin.
- " 14. Kaivauskuva.
- " 15-17. Kaivausalue kuvattuna itäkulmasta. X = ruudun I:J itäkärki.
- " 18. Kuva koeojan $\frac{1}{2}$ V:e-c päästä yli kaivausalueen harjun lalle päin.
- " 19-21. Kaivauskuvia (n:ot 19, 21 kaivaus aloitetaan).
- " 22-24. Työkuvia.
- " 25. Kuva harjun rinteeltä alas kaivauspaikalle.
- 2 26. Kuva kaivauspaikalta hiekkakuopasta ylös harjulle päin.
- " 27-31. Lueteesta kuvattuja työkuvia ja kaivauspaikan kuvia (n:o 30 koeojaa $\frac{1}{2}$ XII:M-0 avataan).
- " 32. Kaivausmiehet (vas. opettaja N. Herranen, joka ilmoitti löydön Kansallismuseoon).
- " 33. Pronssirenkaan löytöpaikka. Renkaan jälki näkyy kuvassa pilkutetun alueen keskellä.
- " 34-36. Koeojaa 1-5: $\frac{1}{2}$ C avataan. Edessä Karhisen hevosia.
- " 37-38. Kaivettua aluetta peitetään.
- " 39. Kaivettu alue peitettynä.
- " 40. Repovaara.
- " 41. Karjalisen osakunnan kotiseuturetken osanottajia tutustumassa kaivaukseen. Keskellä mv. J. Karhinen.

Karttoja: Polvijärvi, Sola, Suovaara kivikauden asuinpaikka.

- N:o 1. Kaivausalueen pintapunnitukset. T.B. -60.
- " 2. " yleiskartta ja keramiikkalöydöt. T.B. -60.
- " 3. " löydöt ja hiiliesiintymät. T.B. -60.
- " 4. " sijaintia maastossa osoittava kartta. T.B. -60.
- " 5. " Peitepiirroskartta yleiskartan §:100.000 pohjalla. Kartassa näkyy kaivausalue, Repovaara, Solan kansak., Suovaara, Viinijärvi ja Polvijärven kirkonkylä. T.B. -60.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liittyy T. Björkmannin kaivauskertomukseen.

1-5.

Hiekkakuopasta käsin valokuvattu panoraamasarja. Kuvassa näkyy kuopan itäreuna (vasemmalla) ja osittain kaivausalueen profiilia.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara
Liittyy T. Björkmannin kair. kertomukseen.

6-10. Panoraamasarja (jatkuu oikealle
kurissa 11-13) asuinpaikkaterassista.
Valokuvattu asuinpaikan yläpuolelta
(koillisesta) suolle päin.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liittyy T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

11-13. Panoraamasarja (jatkuu vasem-
malle kuvissa 6-10) asuinpaikka-
terassista. Valokuvattu asuin-
paikan yläpuolelta (koillisesta) suolle
päin.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liihtyy T. Björkmannin kair. kertomukseen.

14.

Kaivauskuva

15.

x = ruudun I:7 itäkärki.

16.

15-17. Kaivausalue kuvattuna itäkulmasta.

17.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liittyy T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

18.

Kuva koeojan $\frac{1}{2}$ V:e-c päästä yli
kaivausalueen harjun laelle päin.

20.

Kaivauskura.

19.

19, 21. Kaivaus aloitetaan.

21.

T. Björkman 1960

Polvijärvi, Sola, Suovaara
Littyä T. Björkmanin kaiv. kertomukseen.

22-24. Työkuvia.

22.

23.

24.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liittyä T. Björkmännin kaiv. kertomukseen.

25.

Kuva harjun rinteeltä alas
kaivauspaikalle.

26.

Kuva kaivauspaikalta hiekkakuopasta ylös harjulle päin.

27.

28.

27, 28. Luoteesta kuvattuja kaivauspaikan kuvia.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Sueovaara
Liittyy T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

29.

29-31. Luoteesta
kuvattuja työ-
kuvia

30.

Koelajaa $\frac{1}{2}$ XII: M-0
avataan.

31.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Lähtyy T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

32.

Kaivausmiehet.
Uvas. opettaja
N. Herranen, joka
ilmoitti löydön
Kansallismuseoon.

33.

Pronssirenkaan
löytöpaikka. Ren-
kaan jälki näkyy
kurassa pilkute-
tun alueen kes-
kellä.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara
Lühty T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

34.

34-36. Koeojaa
1-5: $\frac{1}{2}$ C avataan.
Keskellä Karhisen
hevosia.

35.

36.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara
Liittyy T. Björkmannin kaiv. kertomukseen.

37.

37, 38. Kaivettua
aluetta peitetään.

38.

39.

Kaivettu alue
peitettyinä.

T. Björkman 1960.

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Liittyy T. Björkmannin kair. kertomukseen.

40.

Repovaara.

41.

Karjalaisen Osakun-
nan kotiseuturetken
osanottajia tutustu-
massa kaivaukseen.
Keskellä maanv.
J. Karhinen.

T. Björkman 1960.

No 113 A 2 420x394 mm

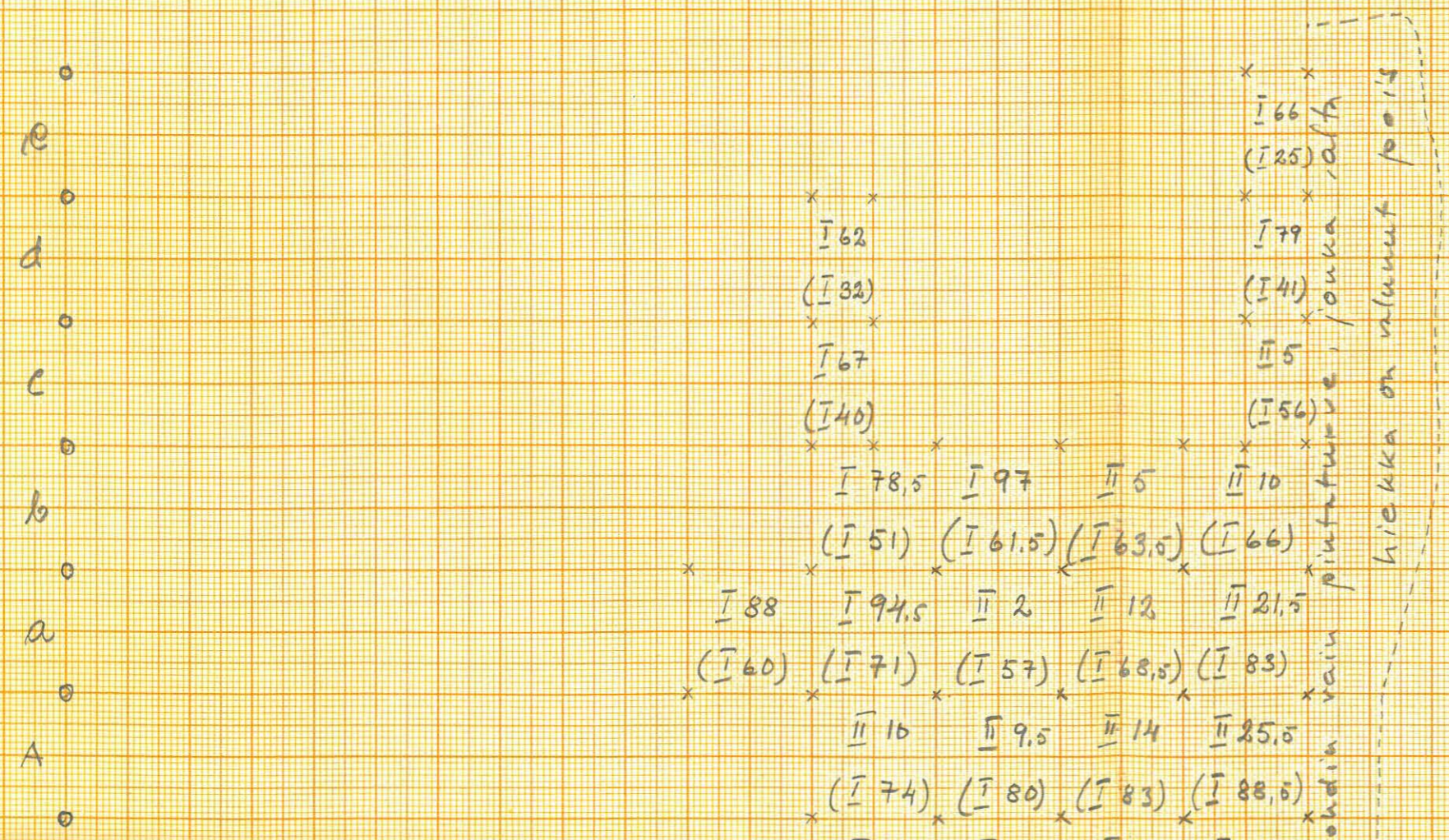
Kartta n:o 1

Polvijärvi, Sola, Suovaara
T. Björkman 1960

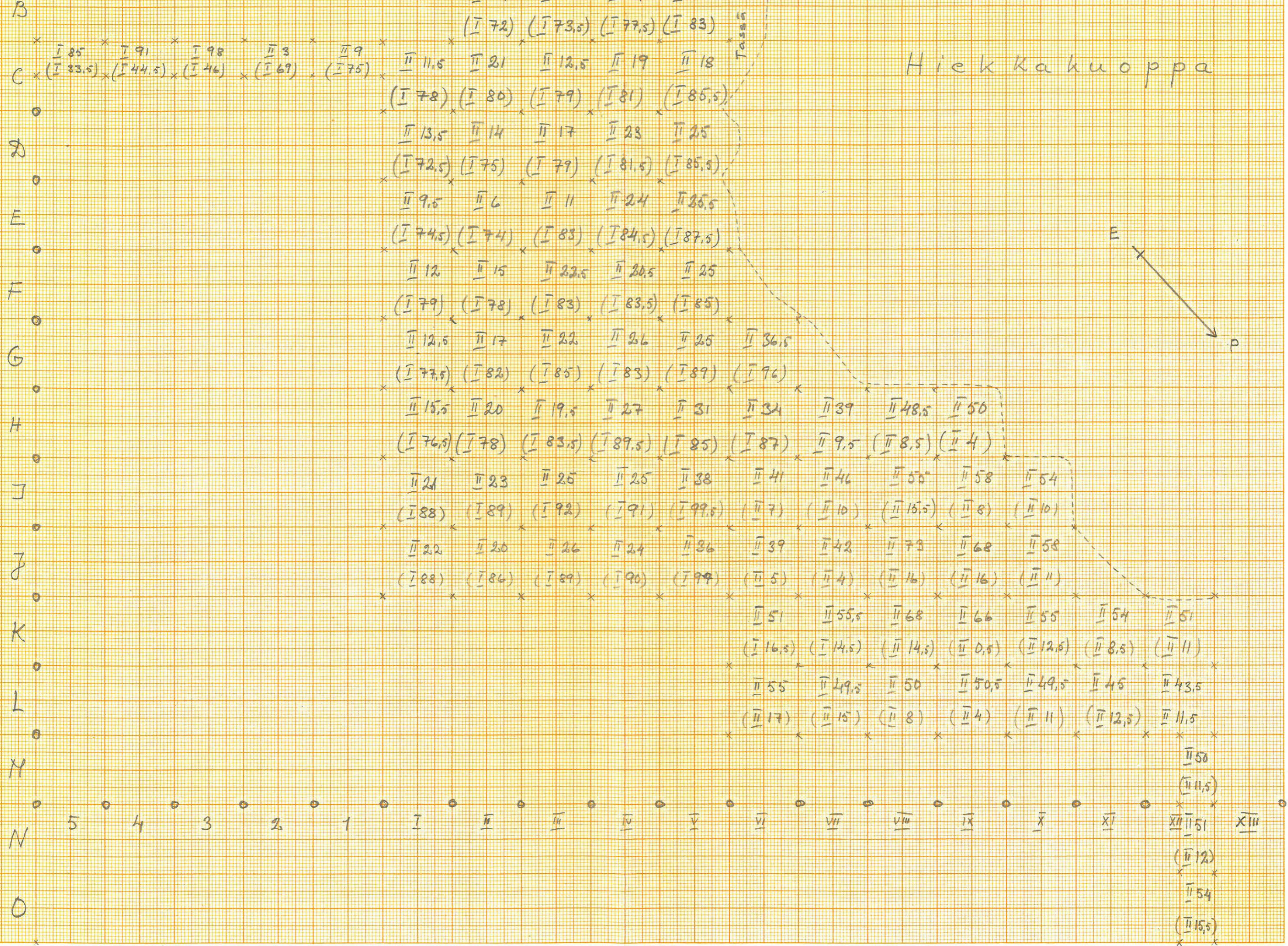
Pintapunnitukset
Mk. 1:50

----- Hiekka kuoran reuna

↑
Suo

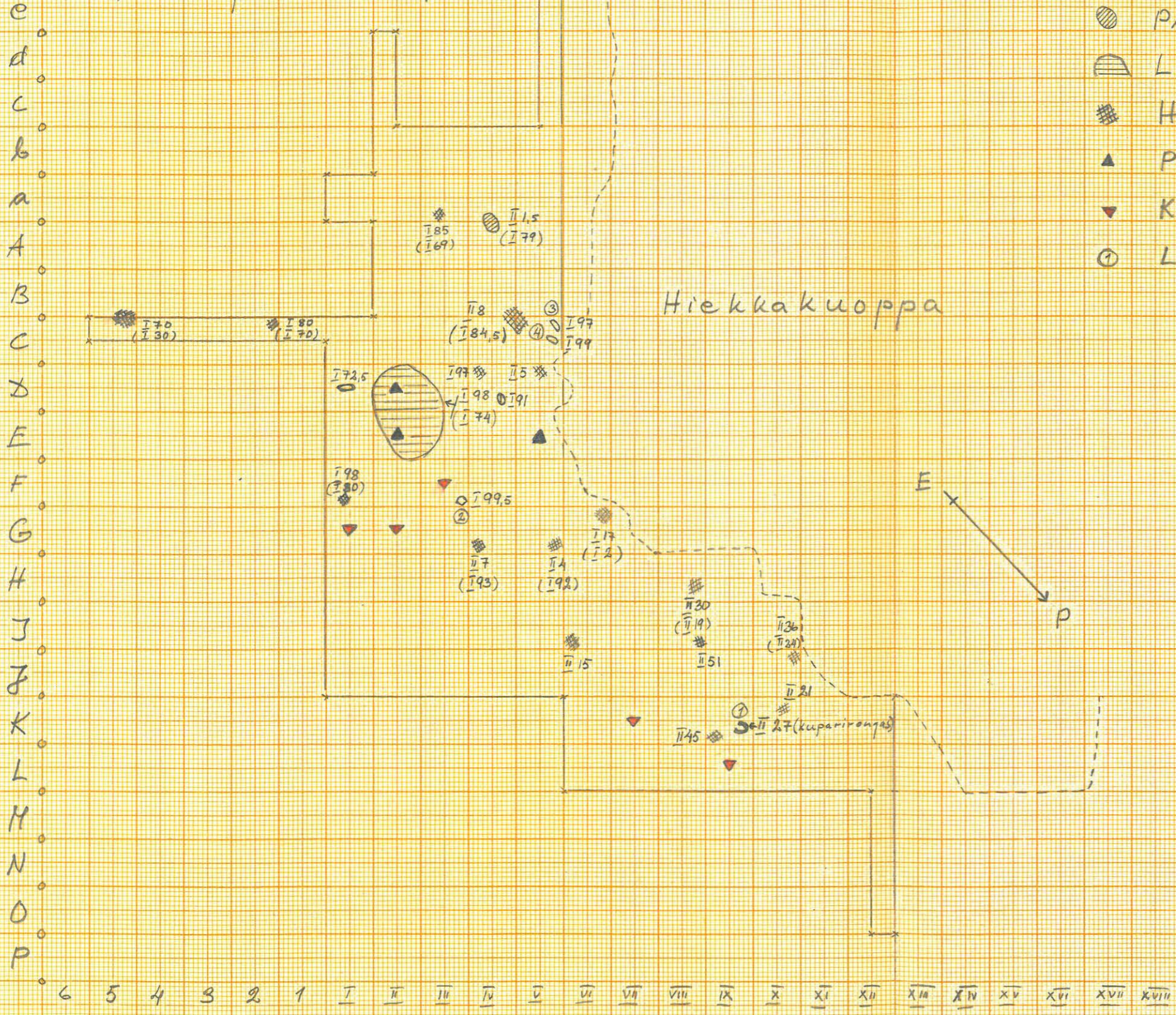
Hiekkaoppa

No 113 A 2 420x594 mm

Kartta n:o 3

Löydöt ja hiiliesiintymät

Hiekkakuoppa

Merkinnät

- Kaivetun alueen raja
- Hiekkakuopan raja
- Punamultaa
- ▨ Likamaata
- Hiiltä ja nokea
- ▲ Piiesine
- ▼ Kvartsiesine
- ⊙ Löyd. esineen numero

Polvijärvi, Sola, Suovaara
 T. Björkman 1960.
 Mk. 1:100 — 1m

Kartta n:o 2

Merkinnät

- Asuinpaikkaterassin raja

- Asuinpaikan yleiskartta

- Keramiikan suht. löytötiheys

— Kaivetun alueen raja

--- Hiekka-kuopan raja

⊙ Koeuloppa, josta on saatu keramiikkaa

⌈   ⌈⌈   ⌈⌈⌈   Keramiikan suht. löytötiheys ja -määrä

Polvijärvi, Sola, Suovaara
 T. Björkman 1960
 Mk. 1:100 — 1m

sijainti

Hartikainen

Hartikaisen
Pajarisen
ja
Karkhisen rajapyykki

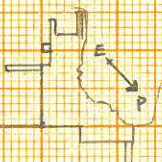

rajoitusaita
- 98 m -

Karkhinen

Pajarinen

Kaivauspaikka

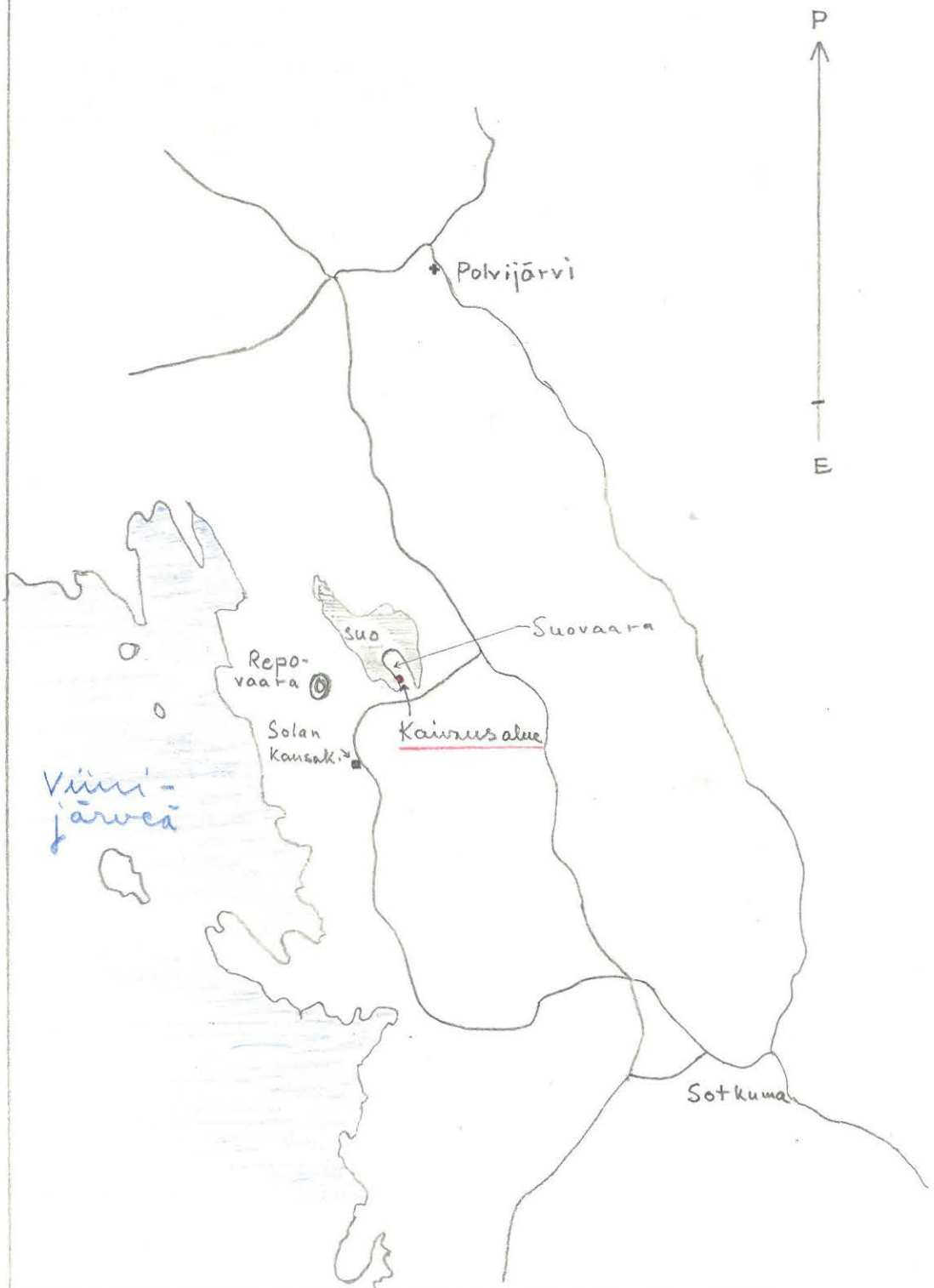
- 62 m -

Polvijärvi, Sola, Suovaara

T. Björkman 1960

Mk. 1: 1000 | 10 m

Kartta N:o 5

Polvijärvi, Sola, Suovaara

Peitepiirros yleiskartan muk. 1:100.000 pohjalla

T. Björkman 1961